ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ
ПО ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗАЩИТА НА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЯ
ПРИ ИНСТИТУТА ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО ПРИ Б А Н
(заповед №171/05.09.2012 г. на и.д. директор на ИДП)

Р Е Ц Е Н З И Я

на**:** дисертационния труд **“РЕВИЗИЯ НА КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ /материалноправни и процесуалноправни аспекти/”**
на **ХРИСТО ЙОРДАНОВ ПАУНОВ** за получаване на образователната и научната степен “доктор по право”
от**:** проф. д-р Емилия Кънdева, Институт за правни науки при БАН

Представена е дисертация на тема “Ревизия на Конституцията на Република България /материалноправни и процесуалноправни аспекти/” от г-н Христо Йорданов Паунов, докторант в Института за държавата и правото при БАН, за получаване на научната и образователна степен “доктор по право”.

I. Кратки биографични данни за дисертанта

Г-н Христо Паунов е роден на 16.04.1973 г. в гр. Пловдив., където завършва и средното си образование през 1998 г. През 1998 г. завършва специалност „право” в Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”. През 1999 г. бива избран за асистент по Конституционно право в ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски”, където продължава да работи и досега като главен асистент. Води упражнения и лекции по Конституционно право, Конституционно правосъдие, Медицинско право, Конституционни основи на публичната администрация, Конституционни основи на международните отношения, други.

На 03.07.2000 г. е зачислен на задочна докторантура по Конституционно право в Института за правни науки при БАН. Положил е успешно и в срок изпитите от докторантския минимум, като изпитът по специалността полага с успех „отличен" 6. През 2004 г. Паунов е отчислен от задочна докторантура с право на защита.

Христо Паунов има богата обществена активност, пряко свързана с професионалната му насоченост и научно-преподавателската му дейност. Той е член на Националната етична комисия по трансплантация към МС на Р България, член на Националния съвет на Български червен кръст, председател на Българския младежки червен кръст, участва като член на районни избирателни комисии. Участва активно в подготовката и програмите на научни конференции и срещи, организирани от ЮФ на ПУ, и изнася научни доклади и съобщения.

Докторантът е представил 4 научни публикации, свързани с темата на дисертационния му труд, като някои от тях представляват съществени части на докторската дисертацията, както следва: „Ревизия на Конституцията на Република България от 1991 г., - материалноправни и процесуални аспекти" в Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски" кн.7 „Право", т.2, 2001 г.; „Относно обявяването на противоконституционност на закон за ревизия на Конституцията" в Юбилеен Собрник „15 години Юридически факултет на ПУ", 2007 г.; „За правомощията на Великото народно събрание по чл.158 от Конституцията" в Научни трудове на ИДП, БАН, т. 6, 2011; „Относно реда за ревизия на Конституцията от обикновено Народно събрание" Сб. „Правната наука – традиция и актуалност „ 2012 г.

II. Анализ и оценка на дисертационния труд.Научни и научно-приложни приноси.

Представеният дисертационен труд " Ревизия на Конституцията на Република България /материалноправни и процесуалноправни аспекти/" е сериозно научно изследване. Той е посветен на важен и много актуален въпрос на конституционното право и съдържа научни приноси в публичноправната теория в областта както на конституционното право, така и на политическите науки. Ревизията на Конституцията е нов, неразработен в българската правна и политологична литература важен механизъм за реформиране на конституцията, за привеждането й в съответствие с развитието на политическия и социалния живот на хората и за по-съобразно отстояване на правата на човека и укрепване на законността в държавата.

Настоящият дисертационният труд е първото у нас цялостно задълбочено монографическо изследване на материалноправните и процесуалноправните въпроси на ревизията на Конституцията. Теоретичните въпроси, подходите към нормативната уредба и практическите анализи на техниката по темата на дисертационния труд са новост за българската правна наука, което само по себе си е съществен научен принос.

Дисертантът обстойно е анализирал необходимостта от изследване на двойния режим за ревизия на Конституцията, като инструмент за адаптиране на конституцията към промените и развитието на българската държава и обществото в нея..

Стегнатият обем на дисертационния труд е поел и представил богата по съдържание и обхват на проблеми материя, в която се съдържат научни новости, оригинален аналитичен прочит на правни норми и правни документи, както и значителни научни приноси.

С умение е предложена издържана структура на изследване, позволяваща да се проследи както историческото развитие на темата за ревизия на конституцията, така и сравнителноправните аспекти на института в други държави, което спомага за изясняването и анализирането на мястото и ролята на института на ревизията на Конституцията според българското право. Несъмнено качество за дисертационната тема е, че наред с чисто правните аспекти на анализа на ревизията на конституцията, са разгледани някои неформални, но със съществено значение аспекти, като идеи и становища, изказвани в процеса на изработване на проекти за изменение и допълнение на конституцията.

Съществен научен принос на дисертацията е, че изследването на ревизията на конституцията по действащата Конституция на Република България, е направено през филтъра на кратък, но съществен сравнителен анализ на уредби на този институт в други държави, и на теоретичен анализ на моделите на механизми за осъществяване на промени в конституция. По този начин в труда за целта на изследването са обяснени основни типове конституции – твърди и гъвкави, и класифицирани моделите за промяна на конституциите.

Научен принос в теорията на конституционното право представлява изследването на Великото народно събрание в исторически план и в актуален аспект според действащата Конституция. Разгледани са определящите характеристики на правната същност на Великото народно събрание, рамките и съдържанието на правомощията му и са изведени заключения относно началото и края на пълномощията му, наред с анализ на съществуващия опит.

От значение за развитието на бъдещото законодателство и практика относно ревизията на конституцията са както направените изводи и заключения, някои от които представляват самостоятелни научни приноси и са посочени отделно, така и формулирани въпроси като: Колко дълбоки промени на конституционните текстове може прави Народното събрание и колко са текстовете, които могат да се ревизират от него? Кои конституционни норми имат стратегическо, основно значение и промяната им от Народното събрание ще доведе до промяна в конституционноправния ред в държавата? Необходимо ли е всеки път при подготовката на конституционна ревизия промените да се „съгласуват" с Конституционния съд? Самото извеждане на такива въпроси представлява ценен научен и научно-приложен принос в дисертационния труд.

Научна и научно-практическа стойност има внимателният анализ и направеният извод въз основа на него, че моделът за конституционна ревизия е един работещ модел, който се прилага успешно.

Значителен интерес както за теорията, така и за законодателната практика представлява изследването на специалния режим за извършване на конституционни промени.

Разработката относно извършването на конституционна ревизия и упражняването върху нея на контрол за конституционност в правната доктрина разглежда въпроси от изключителна важност. След критичен анализ на две различни основни гледни точки в доктрината, дисертантът прави успешен опит да отговори и на въпроса: В кои случаи подлежи на контрол за конституционност закон за ревизия на Конституцията? В тази връзка научен принос представлява изводът, че по принцип Народното събрание няма правомощия с обикновен закон да тълкува Конституцията, но след като Конституционният съд е приел, че това може да стане с приемане на тълкувателен закон относно приет от НС закон за изменение и допълнение на Конституцията, то този тълкувателен закон може да бъде оспорен пред КС с оглед неговата конституционност на същото основание, на което може да бъде оспорен закон за ревизия на Конституцията.

Достойнство на дисертационниья труд, е че в него се предлагат редица добре обосновани предложения „*де леге ферента*", измежду които могат да се посочат следните: квалифицираното мнозинство „три четвърти от всички народни представители" да бъде изрично въведено като изискване и за трите гласувания на законопроекта за конституционна ревизия; да се създаде трайна правна уредба на случаите, когато в Народното събрание се внесат повече от един законопроект за

ревизия на Конституцията; за участието на Президента в законодателния процес по приемане на закона; въвеждане на изискване за необходим кворум, различен и по-голям от общия квалифициран кворум, и други.

Дисертационният труд се отличава с точност на терминологията и стегнатост на изложението. В изследването се използва логическият, нормативният, историческият и сравнителноправният анализ за изясняване на същността и правната характеристика на института на ревизия на конституцията.

Използвана е богата литература на български език, задълбочен прочит и анализ на Стенографските дневници на ВНС, актуална информация от Интернет страниците на НС на РБ. За съжаление не е прилагана литература на чужди езици.

III. Критични бележки

На места дисертантът е правил детайлен анализ на съответни положения или становища, но без да изразява свое отношение. Така, дисертантът, въпреки че целта му е била изброително да представи различни мнения относно това кой орган трябва да е овластен да извършва промени в Конституцията, би трябвало да взима отношение към такива крайни негативни становища като например това, че Великото народно събрание е „един печален рецидив от тоталитарния начин на мислене".

В структурно отношение материята по т.1 и т.2 на Глава втора „Ревизия на Конституцията по действащата конституция на Република България" съдържа въпроси само от общата конституционна теория и сравнителноправни аспекти на промени в конституцията, които не се отнасят към изследването на действащата Конституция, и би трябвало да бъде обособена в отделна глава.

IV. Заключение.

Направените критични бележки не могат да намалят качествата на представеното изследване като докторски дисертационен труд. Материята, и от към законодателство, и от към практическо приложение е трудна, комплексна и донякъде противоречива и изисква отлично познаване на нормативната уредба и практика у нас, каквото познание проличава в цялата дисертация. Налице е цялостно, богато и многоаспектно изследване на института на ревизия на конституцията. Дисертантът е демонстрирал способности за самостоятелно и задълбочено научно мислене и за научен критичен анализ, насочен към обосновани предложения за усъвършенстване на

нормативната уредба на механизма за промени в конституцията. Трудът притежава съществени теоретични и теоретико-практически приноси.

Като имам предвид много доброто научно ниво на представения дисертационен труд, значителните научни и научнопрактически новости и приноси в него, научните, обществено-професионалните и преподавателските качества на дисертанта в областта на публичното право давам положителна оценка и **ПРЕДЛАГАМ на Уважаемото научно жури да даде образователната и иаучна степен "доктор по право" на ХРИСТО ЙОРДАНОВ ПАУНОВ в област на висше образование ш.3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление ш.3.6. Право, научна специалност Конституционно право.**

01.11.2012 г. **РЕЦЕНЗЕНТ:**